

EUROPSKA UNIJA

EUROPSKI PARLAMENT

VIJEĆE

**Strasbourg, 17. travnja 2019.
(OR. en)**

**2018/0082 (COD)
LEX 1914**

**PE-CONS 4/2/19
REV 2**

**AGRI 18
AGRILEG 9
CONSOM 14
PECHE 13
CODEC 77**

**DIREKTIVA EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA O NEPOŠTENIM TRGOVAČKIM
PRAKSAMA U ODNOSIMA MEĐU PODUZEĆIMA U LANCU OPSKRBE
POLJOPRIVREDNIM I PREHRAMBENIM PROIZVODIMA**

DIREKTIVA (EU) 2019/...
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

od 17. travnja 2019.

**o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima
u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 43. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacrtu zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom³,

¹ SL C 440, 6.12.2018., str. 165.

² SL C 387, 25.10.2018., str. 48.

³ Stajalište Europskog parlamenta od 12. ožujka 2019. (još nije objavljeno u Službenom listu) i odluka Vijeća od 9. travnja 2019.

budući da:

- (1) Znatne neravnoteže u pregovaračkoj moći između dobavljača i kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda uobičajena su pojava u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Te neravnoteže u pregovaračkoj moći lako mogu dovesti do nepoštenih trgovačkih praksi kada veći i moćniji trgovinski partneri žele nametnuti određene prakse ili ugovorne aranžmane koji idu njima u korist u odnosu na prodajne transakcije. Takve prakse mogu, primjerice: uvelike odstupati od dobrog poslovnog ponašanja, biti protivne dobroj vjeri i poštenom postupanju te ih jedan trgovinski partner može jednostrano nametnuti drugome; njima se može nametnuti neopravdan i nerazmjern prijenos gospodarskog rizika s jednog trgovinskog partnera na drugog; ili se njima može jednom trgovinskom partneru nametnuti znatna neravnoteža prava i obveza. Određene prakse mogle bi biti očito nepoštene čak i u slučajevima kada se obje strane s njima slažu. Trebalo bi uvesti minimalni standard Unije za zaštitu od nepoštenih trgovačkih praksi kako bi se smanjila pojava takvih praksi koje će vrlo vjerojatno imati negativan učinak na životni standard poljoprivredne zajednice. Pristupom minimalnog usklađivanja iz ove Direktive državama članicama omogućuje se donošenje ili zadržavanje nacionalnih pravila koja nadilaze nepoštene trgovačke prakse navedene u ovoj Direktivi.

- (2) Tri publikacije Komisije od 2009. godine (komunikacija Komisije od 28. listopada o boljem funkcioniranju lanca opskrbe hranom u Europi, komunikacija Komisije od 15. srpnja 2014. o rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi među poduzećima u lancu opskrbe hranom i izvješće Komisije od 29. siječnja 2016. o nepoštenim trgovačkim praksama među poduzećima u lancu opskrbe hranom) usmjerene su na funkcioniranje lanca opskrbe hranom, uključujući pojavu nepoštenih trgovačkih praksi. Komisija je predložila poželjne značajke koje bi trebali imati nacionalni i dobrovoljni okviri za rješavanje problema nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe hranom. U pravni okvir ili dobrovoljne sustave upravljanja u državama članicama nisu uključene sve te značajke zbog čega je pojava takvih praksi i dalje u središtu političke rasprave u Uniji.
- (3) Forum na visokoj razini za poboljšano funkcioniranje lanca opskrbe hranom kojim upravlja Komisija podržao je 2011. godine skup načela dobre prakse u vertikalnim odnosima u lancu opskrbe hranom koja su dogovorile organizacije koje predstavljaju većinu gospodarskih subjekata u lancu opskrbe hranom. Ta načela postala su osnova Inicijative za lanac opskrbe pokrenute 2013.

- (4) Europski parlament u Rezoluciji od 7. lipnja 2016. o nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe hranom¹ pozvao je Komisiju da podnese prijedlog pravnog okvira Unije u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama. Vijeće je u Zaključcima od 12. prosinca 2016. o jačanju položaja poljoprivrednika u lancu opskrbe hranom i rješavanju problema nepoštenih trgovačkih praksi pozvalo Komisiju da pravodobno provede procjenu učinka s ciljem izrade prijedloga zakonodavnog okvira Unije ili nezakonodavnih mjera radi rješavanja problema nepoštenih trgovačkih praksi. Komisija je pripremila procjenu učinka kojoj je prethodilo otvoreno javno savjetovanje te ciljane savjetovanja. Osim toga, Komisija je tijekom zakonodavnog postupka pružila informacije koje pokazuju da veliki gospodarski subjekti predstavljaju znatan udio ukupne vrijednosti proizvodnje.
- (5) U lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima različiti gospodarski subjekti djeluju u različitim fazama proizvodnje, prerade, marketinga, distribucije i maloprodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Taj je lanac daleko najvažniji kanal kojim poljoprivredni i prehrambeni proizvodi stižu od „polja do stola”. Ti gospodarski subjekti trguju poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, odnosno primarnim poljoprivrednim proizvodima, među ostalim proizvodima ribarstva i akvakulture, kako su navedeni u Prilogu I. Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU), i proizvodima koji nisu navedeni u tom Prilogu, ali su prerađeni za upotrebu kao hrana s pomoću proizvoda navedenih u tom Prilogu.

¹ SL C 86, 6.3.2018., str. 40.

- (6) Premda je poslovni rizik sastavni dio svake gospodarske djelatnosti, poljoprivredna proizvodnja posebno je nesigurna zbog ovisnosti o biološkim procesima i izloženosti vremenskim uvjetima. Ta je nesigurnost dodatno pogoršana time što su poljoprivredni i prehrambeni proizvodi u većoj ili manjoj mjeri pokvarljivi i sezonske su prirode. U kontekstu poljoprivredne politike koja je znatno više usmjerena na tržište nego što je to bio slučaj u prošlosti, zaštita od nepoštenih trgovačkih praksi postala je važnija za gospodarske subjekte koji djeluju u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.
- (7) Konkretno, takve nepoštene trgovačke prakse vrlo vjerojatno imat će negativan učinak na životni standard poljoprivredne zajednice. Taj se učinak smatra ili izravnim, jer se odnosi na poljoprivredne proizvođače i njihove organizacije kao dobavljače, ili neizravnim, nastalim na temelju kaskadnog učinka posljedica nepoštenih trgovačkih praksi koje se javljaju u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima na način koji negativno utječe na primarne proizvođače.
- (8) Većina država članica, ali ne i sve, imaju posebna nacionalna pravila kojima se dobavljači štite od nepoštenih trgovačkih praksi koje se javljaju u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Ako postoji mogućnost oslanjanja na ugovorno pravo ili samoregulatorne inicijative, strah od komercijalne odmazde nad podnositeljem pritužbe kao i financijski rizici povezani s osporavanjem takvih praksi ograničavaju praktičnu vrijednost tih oblika pravne zaštite. Stoga određene države članice koje imaju posebna pravila o nepoštenim trgovačkim praksama provedbu takvih pravila povjeravaju upravnim tijelima. Međutim, pravila država članica o nepoštenim trgovačkim praksama, ako ona postoje, vrlo su raznolika.

- (9) Broj i veličina gospodarskih subjekata variraju ovisno o različitim fazama lanca opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Razlike u pregovaračkoj moći, koje odgovaraju gospodarskoj ovisnosti dobavljača o kupcu, mogu dovesti do toga da veći gospodarski subjekti nametnu nepoštene trgovačke prakse manjim gospodarskim subjektima. Dinamičnim pristupom koji se zasniva na relativnoj veličini dobavljača i kupca u smislu prometa trebalo bi pružiti bolju zaštitu od nepoštenih trgovačkih praksi onim gospodarskim subjektima kojima je ona najpotrebnija. Nepoštene trgovačke prakse posebno su štetne za mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. Poduzeća koja su veća od MSP-ova i čiji godišnji promet ne premašuje 350 000 000 EUR također bi trebalo zaštititi od nepoštenih trgovačkih praksi kako bi se izbjeglo prenošenje troškova takvih praksi na poljoprivredne proizvođače. Kaskadni učinak koji trpe poljoprivredni proizvođači čini se osobito značajnim za poduzeća s godišnjim prometom do 350 000 000 EUR. Zaštita posrednih dobavljača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, među ostalim prerađenih proizvoda, može također poslužiti za izbjegavanje preusmjerenja trgovine s poljoprivrednih proizvođača i njihovih udruženja, koji proizvode prerađene proizvode, na nezaštićene dobavljače.

- (10) Zaštita predviđena ovom Direktivom trebala bi koristiti poljoprivrednim proizvođačima i fizičkim ili pravnim osobama koje opskrbljuju poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, među ostalim organizacijama proizvođača, neovisno o tome jesu li ili nisu priznate, i udruženjima organizacija proizvođača, neovisno o tome jesu li ili nisu priznata, podložno relativnoj pregovaračkoj moći tih organizacija proizvođača i udruženja organizacija proizvođača. Navedene organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača uključuju zadruge. Ti proizvođači i osobe posebno su izloženi nepoštenim trgovačkim praksama i najmanje su sposobni suočiti se s njima bez negativnih posljedica za svoju gospodarsku održivost. Kada je riječ o kategorijama dobavljača koji bi trebali biti zaštićeni ovom Direktivom, treba napomenuti da su znatan udio zadruga poljoprivrednika poduzeća koja su veća od MSP-ova i čiji godišnji promet ne premašuje 350 000 000 EUR.
- (11) Ovom Direktivom trebalo bi obuhvatiti poslovne transakcije bez obzira na to obavljaju li se one među poduzećima ili između poduzeća i javnih tijela, s obzirom na to da bi se javna tijela prilikom kupnje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda trebala pridržavati istih standarda. Ova bi se Direktiva trebala primjenjivati na sva javna tijela koja djeluju kao kupci.

- (12) Dobavljači u Uniji trebali bi biti zaštićeni ne samo od nepoštenih trgovačkih praksi kupaca koji imaju poslovni nastan u istoj državi članici kao dobavljač ili kupaca koji imaju poslovni nastan u državi članici u kojoj dobavljač nema poslovni nastan, već i od nepoštenih trgovačkih praksi kupaca s poslovnim nastanom izvan Unije. Takvom zaštitom mogle bi se izbjeći moguće neželjene posljedice, poput biranja mjesta poslovnog nastana na temelju primjenjivih pravila. Dobavljači s poslovnim nastanom izvan Unije također bi trebali uživati zaštitu od nepoštenih praksi kada prodaju poljoprivredne i prehrambene proizvode u Uniju. Ne samo da su takvi dobavljači jednako izloženi takvim nepoštenim trgovačkim praksama, već bi se širim područjem primjene također moglo izbjeći neželjeno preusmjeravanje trgovine prema nezaštićenim dobavljačima čime bi se narušila zaštita dobavljača u Uniji.
- (13) U područje primjene ove Direktive trebalo bi uključiti određene usluge povezane s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.
- (14) Ova Direktiva trebala bi se primjenjivati na poslovno ponašanje većih gospodarskih subjekata prema gospodarskim subjektima koji imaju manju pregovaračku moć. Relativna pregovaračka moć može se na odgovarajući način procijeniti na temelju godišnjeg prometa različitih gospodarskih subjekata. Iako se radi samo o procjeni, taj kriterij gospodarskim subjektima pruža predvidivost u vezi s njihovim pravima i obvezama u skladu s ovom Direktivom. Gornjom granicom trebalo bi spriječiti da se zaštita dodjeljuje gospodarskim subjektima koji nisu izloženi ili su znatno manje izloženi nego njihovi manji partneri ili konkurenti. Stoga se ovom Direktivom utvrđuju kategorije gospodarskih subjekata utemeljene na prometu u skladu s kojima se dodjeljuje zaštita.

- (15) Budući da do nepoštenih trgovačkih praksi može doći u bilo kojoj fazi prodaje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, prije, tijekom ili nakon prodajne transakcije, države članice trebale bi osigurati da se ova Direktiva primjenjuje na takve prakse kad god do njih dođe.
- (16) Kada se odlučuje o tome smatra li se određena trgovačka praksa nepoštenom, važno je smanjiti rizik od ograničavanja primjene poštenih sporazuma među strankama kojima se povećava učinkovitost. Stoga je primjereno razlikovati prakse koje su pod jasnim i nedvosmislenim uvjetima predviđene u ugovorima o opskrbi ili u naknadnim ugovorima koje su sklopile stranke od praksi do kojih dođe nakon početka transakcije, a nisu prethodno dogovorene, kako bi se zabranile samo jednostrane i retroaktivne izmjene tih jasnih i nedvosmislenih uvjeta ugovora o opskrbi. Međutim, određene trgovačke prakse smatraju se nepoštenima zbog same svoje prirode te one ne bi trebale podlijevati ugovornoj slobodi stranaka.

- (17) Zakašnjela plaćanja za poljoprivredne i prehrambene proizvode, među ostalim zakašnjela plaćanja za pokvarljive proizvode, i otkazivanja, uz kratak rok, narudžbi pokvarljivih proizvoda negativno utječu na gospodarsku održivost dobavljača te se njima ne osigurava kompenzacija. Takve prakse stoga bi trebalo zabraniti. U tom kontekstu, za potrebe ove Direktive primjereno je predvidjeti definiciju pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda. Definicije koje se koriste u aktima Unije povezanim s propisima o hrani odnose se na drugačije ciljeve, kao što su zdravlje i sigurnost hrane, te stoga nisu primjerene za potrebe ove Direktive. Proizvod bi trebalo smatrati pokvarljivim ako se može očekivati da će postati neprikladan za prodaju u roku od 30 dana nakon što dobavljač obavi zadnju etapu berbe, proizvodnje ili prerade, bez obzira na to je li proizvod dalje prerađivan nakon prodaje i na to je li se nakon prodaje s njime postupalo u skladu s drugim pravilima, poglavito pravilima o sigurnosti hrane. Pokvarljivi proizvodi obično se brzo upotrebljavaju ili prodaju. Plaćanja za pokvarljive proizvode izvršena više od 30 dana nakon isporuke, više od 30 dana nakon isteka dogovorenog razdoblja isporuke ako se proizvodi redovito isporučuju ili više od 30 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti nisu u skladu s poštenim trgovanjem. Kako bi se poljoprivrednicima i njihovoj likvidnosti pružila veća zaštita, dobavljači drugih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ne bi trebali morati čekati plaćanje dulje od 60 dana nakon isporuke, dulje od 60 dana nakon isteka dogovorenog razdoblja isporuke ako se proizvodi redovito isporučuju ili dulje od 60 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti.

Ta bi se ograničenja trebala primjenjivati samo na plaćanja povezana s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, a ne na ostala plaćanja poput dopunskih plaćanja zadruge svojim članovima. U skladu s Direktivom 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća¹ datum na koji je utvrđen iznos koji treba platiti za dogovoreno razdoblje isporuke također bi se trebalo moći smatrati, za potrebe ove Direktive, datumom izdavanja računa ili datumom na koji je kupac zaprimio račun.

- (18) Odredbe o zakašnjelim plaćanjima utvrđene u ovoj Direktivi čine posebna pravila za poljoprivredni i prehrambeni sektor u odnosu na odredbe o razdobljima plaćanja utvrđene u Direktivi 2011/7/EU. Odredbe o zakašnjelim plaćanjima utvrđene u ovoj Direktivi ne bi trebale utjecati na ugovore koji se odnose na klauzule o podjeli vrijednosti u smislu članka 172.a Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća². Kako bi se očuvalo nesmetano funkcioniranje programa u školama na temelju članka 23. Uredbe (EU) br. 1308/2013, odredbe o zakašnjelim plaćanjima utvrđene u ovoj Direktivi ne bi se trebale primjenjivati na plaćanja koja je kupac (to jest podnositelj zahtjeva za potporu) izvršio dobavljaču u okviru programa u školama. Uzimajući u obzir izazove koje davanje prednosti zdravstvenoj skrbi predstavlja za javna tijela koja pružaju zdravstvenu skrb na način da se uspostavi ravnoteža između potreba pojedinačnih pacijenata i financijskih sredstava, te se odredbe također ne bi trebale primjenjivati na javne subjekte koji pružaju zdravstvenu skrb u smislu članka 4. stavka 4. točke (b) Direktive 2011/7/EU.

¹ Direktiva 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL L 48, 23.2.2011., str. 1.).

² Uredba (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (SL L 347, 20.12.2013., str. 671.).

- (19) Grožđe i mošt za proizvodnju vina imaju posebne značajke jer se grožđe bere samo tijekom vrlo ograničenog razdoblja godine, ali se upotrebljava za proizvodnju vina koje će se u pojedinim slučajevima prodavati tek puno godina kasnije. Kako bi se uzela u obzir ta posebna situacija, organizacije proizvođača i međusektorske organizacije imaju tradiciju izrade standardnih ugovora za opskrbu tim proizvodima. U takvim standardnim ugovorima predviđaju se posebni rokovi za plaćanje u obrocima. Budući da te standardne ugovore upotrebljavaju dobavljači i kupci za višegodišnje aranžmane, njima se poljoprivrednim proizvođačima pruža ne samo sigurnost dugoročnih prodajnih odnosa, već se i doprinosi stabilnosti lanca opskrbe. Ako je takve standardne ugovore izradila priznata organizacija proizvođača, međusektorska organizacija ili udruženje organizacija proizvođača te su ih države članice učinile obvezujućima u skladu s člankom 164. Uredbe (EU) br. 1308/2013 („proširenje”) prije 1. siječnja 2019. ili ako je proširenje standardnih ugovora pojedina država članica obnovila bez znatnih promjena uvjeta plaćanja na štetu dobavljača grožđa i mošta, odredbe o zakašnjelim plaćanjima utvrđene u ovoj Direktivi ne bi se trebale primjenjivati na takve ugovore između dobavljača grožđa i mošta za proizvodnju vina i njihovih izravnih kupaca. Od država članica zahtijeva se da obavješćuju Komisiju o odgovarajućim ugovorima priznatih organizacija proizvođača, međusektorskih organizacija i udruženja organizacija proizvođača u skladu s člankom 164. stavkom 6. Uredbe (EU) br. 1308/2013.

- (20) Otkazivanje narudžbi pokvarljivih proizvoda u roku kraćem od 30 dana trebalo bi smatrati nepoštenim jer dobavljač ne bi mogao pronaći alternativni plasman za te proizvode. Međutim, za proizvode u određenim sektorima čak bi i kraći rokovi za otkazivanje mogli ostaviti dovoljno vremena za dobavljače da prodaju svoje proizvode drugdje ili da ih sami iskoriste. Stoga bi državama članicama trebalo biti dopušteno da u opravdanim slučajevima za takve sektore predvide kraće rokove za otkazivanje.
- (21) Moćniji kupci ne bi trebali jednostrano mijenjati dogovorene uvjete ugovora, npr. uklanjanjem iz ponude proizvoda obuhvaćenih ugovorom o opskrbi. Međutim, to se ne bi trebalo primjenjivati u situacijama u kojima između dobavljača i kupca postoji ugovor u kojem je izričito utvrđeno da kupac može u kasnijoj fazi odrediti konkretan element transakcije u odnosu na buduće narudžbe. To bi se, primjerice, moglo odnositi na naručene količine. Ugovor se ne mora nužno sklopiti u određenom trenutku u pogledu svih aspekata transakcije između dobavljača i kupca.
- (22) Dobavljači i kupci poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda trebali bi moći slobodno pregovarati o prodajnim transakcijama, među ostalim i o cijenama. Takvi pregovori također obuhvaćaju plaćanja za usluge koje je kupac pružio dobavljaču, poput uvrštavanja u ponudu, marketinga i promidžbe. Međutim, ako kupac dobavljaču zaračuna plaćanja koja nisu povezana s određenom prodajnom transakcijom, to bi se trebalo smatrati nepoštenim i trebalo bi biti zabranjeno u skladu s ovom Direktivom.

- (23) Iako upotreba pisanih ugovora ne bi trebala biti obvezna, njihovom upotrebom u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima može se pomoći da se izbjegnu određene nepoštene trgovačke prakse. Stoga, kako bi se dobavljače zaštitilo od tih nepoštenih praksi, dobavljači ili njihova udruženja trebali bi imati pravo zatražiti pisanu potvrdu uvjeta ugovora o opskrbi ako su ti uvjeti već dogovoreni. U takvim slučajevima, odbijanje kupca da u pisanom obliku potvrdi uvjete ugovora o opskrbi trebalo bi smatrati nepoštenom trgovačkom praksom i trebalo bi biti zabranjeno. Osim toga, države članice mogle bi utvrditi, dijeliti i promicati najbolje prakse koje se odnose na sklapanje dugoročnih ugovora čiji je cilj jačanje pregovaračkog položaja proizvođača u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima.
- (24) Ovom se Direktivom ne usklađuju pravila o teretu dokazivanja koja treba primjenjivati u postupcima pred nacionalnim provedbenim tijelima niti se usklađuje definicija ugovorâ o opskrbi. Pravila o teretu dokazivanja i definicija ugovorâ o opskrbi stoga su ona pravila i ona definicija koji su utvrđeni nacionalnim pravom država članica.
- (25) U skladu s ovom Direktivom dobavljači bi trebali moći uložiti pritužbe protiv određenih nepoštenih trgovačkih praksi. Komercijalnu odmazdu kupaca kojom se dobavljače sprječava u ostvarivanju njihovih prava ili prijetnju takvom komercijalnom odmazdom, npr. uklanjanjem proizvoda iz ponude, smanjenjem količina naručenih proizvoda ili prekidom pružanja određenih usluga koje kupac pruža dobavljaču, poput marketinga ili promidžbe proizvoda dobavljača, trebalo bi zabraniti i smatrati nepoštenom trgovačkom praksom.

- (26) Troškove skladištenja, izlaganja, uvrštavanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u ponudu ili stavljanja tih proizvoda na tržište obično snosi kupac. Posljedično, u skladu s ovom Direktivom trebalo bi zabraniti zaračunavanje plaćanja dobavljaču, koje treba isplatiti ili kupcu ili trećoj strani, za navedene usluge osim ako je takvo plaćanje bilo dogovoreno pod jasnim i nedvosmisleno uvjetima pri sklapanju ugovora o opskrbi ili u naknadnom ugovoru između kupca i dobavljača. Ako je dogovoreno takvo plaćanje, ono bi se trebalo temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama.
- (27) Kako bi se doprinosi dobavljača za troškove promidžbe, marketinga ili oglašavanja poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, među ostalim promidžbenih izlaganja u trgovinama i prodajnih kampanja, smatrali poštenima, o njima bi se trebalo dogovoriti pod jasnim i nedvosmislenim uvjetima pri sklapanju ugovora o opskrbi ili u naknadnom ugovoru između kupca i dobavljača. U protivnom, trebali bi biti zabranjeni u skladu s ovom Direktivom. Ako je dogovoren takav doprinos, trebao bi se temeljiti na objektivnim i razumnim procjenama.

- (28) Države članice trebale bi imenovati provedbena tijela kako bi se osigurala učinkovita provedba zabrana utvrđenih u ovoj Direktivi. Ta tijela trebala bi moći djelovati na vlastitu inicijativu ili na temelju pritužbi stranaka pogođenih nepoštenim trgovačkim praksama u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pritužbi zviždača ili anonimnih pritužbi. Provedbeno tijelo moglo bi zaključiti da ne postoje dostatni razlozi za postupanje po pritužbi. Administrativni prioriteti također bi mogli dovesti do takvog zaključka. Ako provedbeno tijelo zaključi da neće moći dati prednost pojedinoj pritužbi, o tome bi trebalo obavijestiti podnositelja pritužbe i navesti razloge za nepostupanje po pritužbi. Ako podnositelj pritužbe zbog straha od komercijalne odmazde zatraži da njegov identitet ostane povjerljiv, provedbena tijela država članica trebala bi poduzeti odgovarajuće mjere.
- (29) Ako država članica ima više od jednog provedbenog tijela, trebala bi imenovati jedinstvenu kontaktnu točku kako bi se olakšala učinkovita suradnja među provedbenim tijelima i suradnja s Komisijom.
- (30) Dobavljačima može biti lakše uputiti pritužbe provedbenom tijelu njihove države članice, primjerice zbog razloga povezanih s jezikom. Međutim, kada je riječ o provedbi, podnošenje pritužbe provedbenom tijelu države članice u kojoj kupac ima poslovni nastan moglo bi biti učinkovitije. Dobavljači bi trebali moći odabrati kojem tijelu žele uputiti pritužbe.

- (31) Pritužbe organizacija proizvođača, drugih organizacija dobavljača i udruženja takvih organizacija, među ostalima i reprezentativnih organizacija, mogu poslužiti u svrhu zaštite identiteta pojedinačnih članova organizacije koji smatraju da su pogođeni nepoštenim trgovačkim praksama. Druge organizacije koje imaju legitimni interes za zastupanje dobavljača trebale bi također imati pravo na podnošenje pritužbi, na zahtjev pojedinog dobavljača i u interesu tog dobavljača, pod uvjetom da su takve organizacije neovisne neprofitne pravne osobe. Provedbena tijela država članica trebala bi stoga moći prihvatiti pritužbe takvih subjekata i postupati po njima istodobno štiteći postupovna prava kupca.
- (32) Kako bi se osigurala učinkovita provedba zabrane nepoštenih trgovačkih praksi, imenovana provedbena tijela trebala bi imati potrebne resurse i stručno znanje.
- (33) Provedbena tijela država članica trebala bi imati potrebne ovlasti i stručno znanje za provedbu istraga. Dodjela ovlasti tim tijelima ne znači da su ona dužna upotrijebiti te ovlasti u svakoj istrazi koju provode. Ovlasti provedbenih tijela trebale bi tim tijelima, primjerice, omogućiti da učinkovito prikupe činjenične informacije te bi provedbena tijela trebala imati ovlast da nalože okončanje zabranjene prakse, ako je to primjenjivo.

- (34) Postojanje elemenata s odvraćajućim učinkom, poput ovlasti za izricanje novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija ili pokretanje postupaka radi izricanja novčanih kazni, npr. pred sudovima, i drugih jednako učinkovitih sankcija te objave rezultata istraga, među ostalim objave informacija u vezi s kupcima koji su počinili povrede, može potaknuti promjene u ponašanju i predsudska rješenja sporova među strankama te bi stoga trebali biti dio ovlasti provedbenih tijela. Novčane kazne mogu biti osobito učinkovite i imati odvraćajući učinak. Međutim, provedbeno tijelo trebalo bi u svakoj istrazi moći odlučiti koju će od svojih ovlasti izvršiti i hoće li izreći novčanu kaznu ili neku drugu jednako učinkovitu sankciju ili pokrenuti postupak radi izricanja novčane kazne ili neke druge jednako učinkovite sankcije.
- (35) Izvršavanje ovlasti koje su dodijeljene provedbenim tijelima na temelju ove Direktive trebalo bi podlijevati odgovarajućim zaštitnim mjerama koje ispunjavaju standarde općih načela prava Unije i Povelje Europske unije o temeljnim pravima, u skladu sa sudskom praksom Suda Europske unije, uključujući poštovanje prava kupca na obranu.
- (36) Komisija i provedbena tijela država članica trebali bi blisko surađivati kako bi se osigurao zajednički pristup u pogledu primjene pravila utvrđenih u ovoj Direktivi. Konkretno, provedbena tijela trebala bi si uzajamno pružati pomoć, primjerice razmjenu informacija i pomaganjem u istragama koje imaju prekograničnu dimenziju.

- (37) Kako bi se olakšala učinkovita provedba, Komisija bi trebala pomoći organizirati redovite sastanke provedbenih tijela država članica na kojima se mogu dijeliti relevantne informacije, najbolje prakse, novi događaji, prakse u vezi s izvršavanjem i preporuke u pogledu primjene odredaba utvrđenih u ovoj Direktivi.
- (38) Kako bi se olakšale te razmjene informacija, Komisija bi trebala uspostaviti javne internetske stranice koje sadržavaju upućivanja na nacionalna provedbena tijela, među ostalim i informacije o nacionalnim mjerama kojima se prenosi ova Direktiva.
- (39) Budući da većina država članica već ima nacionalna pravila o nepoštenim trgovačkim praksama, iako se ta pravila međusobno razlikuju, primjereno je upotrijebiti direktivu za uvođenje minimalnog standarda zaštite u skladu s pravom Unije. Time bi se državama članicama omogućilo da odgovarajuća pravila uključe u svoje nacionalne pravne poretke na način kojim se omogućuje uspostava kohezivnih sustava. Državama članicama ne bi trebalo biti onemogućeno da na svojim državnim područjima zadrže ili uvedu, podložno ograničenjima utvrđenima pravom Unije koja se primjenjuju na funkcioniranje unutarnjeg tržišta, stroža nacionalna pravila kojima se predviđa viša razina zaštite od nepoštenih trgovačkih praksi u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, pod uvjetom da su takva pravila proporcionalna.

- (40) Države članice također bi trebale moći zadržati ili uvesti, podložno ograničenjima utvrđenima pravom Unije koja se primjenjuju na funkcioniranje unutarnjeg tržišta, nacionalna pravila za borbu protiv nepoštenih trgovačkih praksi koja nisu obuhvaćena područjem primjene ove Direktive, pod uvjetom da su takva pravila proporcionalna. Takva nacionalna pravila mogla bi ići iznad odredaba ove Direktive, primjerice u pogledu veličine kupaca i dobavljača, zaštite kupaca, palete proizvoda i palete usluga. Takva nacionalna pravila također bi mogla premašivati broj i vrstu zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi navedenih u ovoj Direktivi.
- (41) Takva bi se nacionalna pravila primjenjivala uz dobrovoljne mjere upravljanja, kao što su nacionalni kodeksi ponašanja ili inicijativa za lanac opskrbe. Upotrebu dobrovoljnog alternativnog rješavanja sporova između dobavljača i kupaca trebalo bi izričito poticati, ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača na podnošenje pritužbi ili obraćanje građanskim sudovima.

- (42) Komisija bi trebala imati pregled nad provedbom ove Direktive u državama članicama. Osim toga, Komisija bi trebala moći ocijeniti učinkovitost ove Direktive. U tu bi svrhu provedbena tijela država članica Komisiji trebala podnositi godišnja izvješća. Ta bi izvješća, prema potrebi, trebala sadržavati kvantitativne i kvalitativne informacije o pritužbama, istragama i donesenim odlukama. Radi osiguranja jedinstvenih uvjeta za provedbu obveze izvješćivanja, provedbene ovlasti trebalo bi dodijeliti Komisiji. Te bi ovlasti trebalo izvršavati u skladu s Uredbom (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća¹.

¹ Uredba (EU) br. 182/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o utvrđivanju pravila i općih načela u vezi s mehanizmima nadzora država članica nad izvršavanjem provedbenih ovlasti Komisije (SL L 55, 28.2.2011., str. 13.).

- (43) Radi učinkovite provedbe politike u pogledu nepoštenih trgovačkih praksi u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima, Komisija bi trebala preispitati primjenu ove Direktive i podnijeti izvješće Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. Tim bi se preispitivanjem osobito trebala ocijeniti učinkovitost nacionalnih mjera usmjerenih na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima te učinkovitost suradnje među provedbenim tijelima. Posebnu pozornost pri preispitivanju trebalo bi pokloniti pitanju bi li zaštita kupaca poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u lancu opskrbe – uz zaštitu dobavljača – u budućnosti bila opravdana. Izvješću bi trebalo priložiti zakonodavne prijedloge, ako je to primjereno.
- (44) S obzirom na to da cilj ove Uredbe, odnosno utvrđivanje minimalnog standarda Unije za zaštitu usklađivanjem različitih mjera država članica u vezi s nepoštenim trgovačkim praksama ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se zbog njegova opsega i učinaka on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Direktiva ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

1. Radi suzbijanja praksi kojima se uvelike odstupa od dobrog poslovnog ponašanja, koje su protivne dobroj vjeri i poštenoj trgovini te koje je jedan trgovinski partner jednostrano nametnuo drugome, ovom se Direktivom uspostavlja minimalni popis zabranjenih nepoštenih trgovačkih praksi u odnosima između kupaca i dobavljača u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima te se utvrđuju minimalna pravila u pogledu provedbe tih zabrana i mehanizmi za koordinaciju među provedbenim tijelima.
2. Ova se Direktiva primjenjuje na određene nepoštene trgovačke prakse do kojih dolazi u vezi s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda od strane:
 - (a) dobavljača čiji godišnji promet ne premašuje 2 000 000 EUR kupcima čiji godišnji promet premašuje 2 000 000 EUR;
 - (b) dobavljača čiji je godišnji promet viši od 2 000 000 EUR, ali ne premašuje 10 000 000 EUR, kupcima čiji godišnji promet premašuje 10 000 000 EUR;
 - (c) dobavljača čiji je godišnji promet viši od 10 000 000 EUR, ali ne premašuje 50 000 000 EUR, kupcima čiji godišnji promet premašuje 50 000 000 EUR;

- (d) dobavljača čiji je godišnji promet viši od 50 000 000 EUR, ali ne premašuje 150 000 000 EUR, kupcima čiji godišnji promet premašuje 150 000 000 EUR;
- (e) dobavljača čiji je godišnji promet viši od 150 000 000 EUR, ali ne premašuje 350 000 000 EUR, kupcima čiji godišnji promet premašuje 350 000 000 EUR.

Godišnji promet dobavljača i kupaca iz prvog podstavka točaka od (a) do (e) treba razumjeti u skladu s odgovarajućim dijelovima Priloga Preporuci Komisije 2003/361/EZ¹, a posebno člancima 3., 4. i 6. tog Priloga, među ostalim u skladu s definicijama „neovisnog poduzeća”, „partnerskog poduzeća” i „povezanog poduzeća” te drugim pitanjima povezanim s godišnjim prometom.

Odstupajući od prvog podstavka, ova se Direktiva primjenjuje u odnosu na prodaju poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda od strane dobavljača čiji godišnji promet ne premašuje 350 000 000 EUR svim kupcima koji su javna tijela.

¹ Preporuka Komisije 2003/361/EZ od 6. svibnja 2003. o definiciji mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (SL L 124, 20.5.2003., str. 36.).

Ova se Direktiva primjenjuje na prodaju u okviru koje dobavljač ili kupac ili oba imaju poslovni nastan u Uniji.

Ova se Direktiva također primjenjuje na usluge koje kupac pruža dobavljaču, u mjeri u kojoj su izričito navedene u članku 3.

Ova se Direktiva ne primjenjuje na ugovore između dobavljača i potrošača.

3. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore o opskrbi sklopljene nakon datuma početka primjene mjera kojima se prenosi ova Direktiva u skladu s člankom 13. stavkom 1. drugim podstavkom.
4. Ugovori o opskrbi sklopljeni prije datuma objave mjera kojima se prenosi ova Direktiva u skladu s člankom 13. stavkom 1. prvim podstavkom usklađuju se s ovom Direktivom u roku od 12 mjeseci nakon tog datuma objave.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Direktive, primjenjuju se sljedeće definicije:

1. „poljoprivredni i prehrambeni proizvodi” znači proizvodi navedeni u Prilogu I. UFEU-u kao i proizvodi koji nisu navedeni u tom Prilogu, ali su prerađeni za upotrebu kao hrana s pomoću proizvoda navedenih u tom Prilogu;

2. „kupac” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o poslovnom nastanu te osobe, ili svako javno tijelo u Uniji, koja kupuje poljoprivredne i prehrambene proizvode; pojam „kupac” može obuhvaćati skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba;
3. „javno tijelo” znači nacionalna, regionalna ili lokalna tijela, javnopravna tijela ili udruženja koja se sastoje od jednog ili više takvih tijela ili jednog ili više takvih javnopravnih tijela;
4. „dobavljač” znači svaki poljoprivredni proizvođač ili svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o njihovom mjestu poslovnog nastana, koji prodaje poljoprivredne i prehrambene proizvode; pojam „dobavljač” može obuhvaćati skupinu takvih poljoprivrednih proizvođača ili skupinu takvih fizičkih i pravnih osoba, kao što su organizacije proizvođača, organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija;
5. „pokvarljivi poljoprivredni i prehrambeni proizvodi” znači poljoprivredni i prehrambeni proizvodi koji zbog svoje prirode ili u fazi prerade u kojoj se nalaze mogu postati neprikladni za prodaju unutar 30 dana nakon berbe, proizvodnje ili prerade.

Članak 3.

Zabrana nepoštenih trgovačkih praksi

1. Države članice osiguravaju zabranu barem svih sljedećih nepoštenih trgovačkih praksi:

(a) kupac plaća dobavljaču,

i. ako se ugovorom o opskrbi predviđa redovita isporuka proizvoda:

- za pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, više od 30 dana nakon isteka dogovorenog razdoblja isporuke tijekom kojeg su isporuke izvršene, ili više od 30 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti za to razdoblje isporuke, ovisno o tome koji od ta dva datuma nastupa kasnije;
- za ostale poljoprivredne i prehrambene proizvode, više od 60 dana nakon isteka dogovorenog razdoblja isporuke tijekom kojeg su isporuke izvršene, ili više od 60 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti za to razdoblje isporuke, ovisno o tome koji od ta dva datuma nastupa kasnije;

za potrebe razdobljâ plaćanja iz ove točke dogovorena razdoblja isporuke ni u kojem slučaju ne smiju premašiti mjesec dana;

- ii. ako se ugovorom o opskrbi ne predviđa redovita isporuka proizvoda:
 - za pokvarljive poljoprivredne i prehrambene proizvode, više od 30 dana nakon datuma isporuke ili više od 30 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti, ovisno o tome koji od ta dva datuma nastupa kasnije;
 - za ostale poljoprivredne i prehrambene proizvode, više od 60 dana nakon datuma isporuke ili više od 60 dana nakon datuma na koji je utvrđen iznos koji treba platiti, ovisno o tome koji od ta dva datuma nastupa kasnije.

Neovisno o podtočkama i. i ii. ove točke, ako kupac utvrđuje iznos koji treba platiti:

- razdoblja plaćanja iz podtočke i. počinju teći od isteka dogovorenog razdoblja isporuke u kojem su isporuke izvršene; i
 - razdoblja plaćanja iz točke ii. počinju teći od datuma isporuke;
- (b) kupac otkazuje narudžbe pokvarljivih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda u tako kratkom roku da nije razumno očekivati da će dobavljač pronaći drugi način stavljanja na tržište ili upotrebe tih proizvoda; rok kraći od 30 dana uvijek se smatra kratkim rokom; države članice mogu u opravdanim slučajevima za određene sektore odrediti rokove kraće od 30 dana;

- (c) kupac jednostrano mijenja uvjete ugovora o opskrbi za poljoprivredne i prehrambene proizvode koji se odnose na učestalost, način, mjesto, vremenski raspored ili obujam opskrbe ili isporuke poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, standarde kvalitete, uvjete plaćanja ili cijene ili u pogledu pružanja usluga u mjeri u kojoj su one izričito navedene u stavku 2.;
- (d) kupac od dobavljača zahtijeva plaćanja koja nisu povezana s prodajom poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda dobavljača;
- (e) kupac od dobavljača zahtijeva da plati za propadanje ili gubitak poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda do čega je došlo u prostorima kupca ili nakon prijenosa vlasništva na kupca, ako do takvog propadanja ili gubitka nije došlo zbog nemara dobavljača ili krivnjom dobavljača;
- (f) kupac odbija u pisanom obliku potvrditi uvjete ugovora o opskrbi između kupca i dobavljača za koje je dobavljač zatražio pisanu potvrdu; to se ne primjenjuje ako se ugovor o opskrbi odnosi na proizvode koje član organizacije proizvođača, među ostalim zadruge, isporučuje organizaciji proizvođača čiji je dobavljač član, ako statut te organizacije proizvođača ili pravila i odluke predviđeni u tom statutu ili pravila i odluke koji iz tog statuta proizlaze sadržavaju odredbe sa sličnim učincima kao uvjeti ugovora o opskrbi;

- (g) kupac nezakonito pribavlja, koristi ili otkriva poslovne tajne dobavljača u smislu Direktive (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća¹;
- (h) kupac dobavljaču prijeti provedbom mjera komercijalne odmazde odnosno provodi takve mjere ako dobavljač ostvaruje svoja ugovorna ili zakonska prava, među ostalim podnošenjem pritužbe provedbenim tijelima ili suradnjom s provedbenim tijelima tijekom istrage;
- (i) kupac od dobavljača zahtijeva naknadu za troškove proučavanja pritužbi potrošača u vezi s prodajom proizvodâ dobavljača, usprkos tome što nema ni nemara ni krivnje dobavljača.

Zabranom iz prvog podstavka točke (a) ne dovodi se u pitanje:

- posljedice zakašnjelih plaćanja i pravni lijekovi kako su utvrđeni u Direktivi 2011/7/EU, koji se, odstupajući od razdoblja plaćanja utvrđenih u toj direktivi, primjenjuju na temelju razdoblja plaćanja utvrđenih u ovoj Direktivi;
- mogućnost da se kupac i dobavljač dogovore o klauzuli o podjeli vrijednosti u smislu članka 172.a Uredbe (EU) br. 1308/2013.

¹ Direktiva (EU) 2016/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2016. o zaštiti neotkrivenih znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja (SL L 157, 15.6.2016., str. 1.).

Zabrana iz prvog podstavka točke (a) ne primjenjuje se na plaćanja:

- kupca dobavljaču ako su takva plaćanja izvršena u okviru programa u školama na temelju članka 23. Uredbe (EU) br. 1308/2013;
- javnih subjekata koji pružaju zdravstvenu skrb u smislu članka 4. stavka 4. točke (b) Direktive 2011/7/EU;
- u okviru ugovora o opskrbi između dobavljača grožđa ili mošta za proizvodnju vina i njihovih izravnih kupaca, pod uvjetom:
 - i. da su posebni uvjeti plaćanja za prodajne transakcije uključeni u standardne ugovore koje je država članica na temelju članka 164. Uredbe (EU) br. 1308/2013 učinila obvezujućima prije 1. siječnja 2019. te da su države članice to proširenje standardnih ugovora obnovile od toga datuma bez ikakvih znatnih promjena uvjeta plaćanja na štetu dobavljača grožđa ili mošta; i
 - ii. da su ugovori o opskrbi između dobavljača grožđa ili mošta za proizvodnju vina i njihovih izravnih kupaca višegodišnji ugovori ili postaju višegodišnji ugovori.

2. Države članice osiguravaju zabranu barem svih sljedećih trgovačkih praksi, osim ako su one pod jasnim i nedvosmislenim uvjetima prethodno dogovorene u okviru ugovora o isporuci ili u okviru naknadnog ugovora između dobavljača i kupca:
- (a) kupac vraća neprodane poljoprivredne i prehrambene proizvode dobavljaču, a da pritom ne plaća za te neprodane proizvode niti za uklanjanje tih proizvoda;
 - (b) dobavljaču se zaračunava plaćanje kao uvjet za skladištenje, izlaganje, uvrštavanje u ponudu njegovih poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda ili za stavljanje tih proizvoda na tržište;
 - (c) kupac zahtijeva od dobavljača da u cijelosti ili dijelom snosi trošak bilo kakvih popusta na poljoprivredne i prehrambene proizvode koje kupac prodaje u okviru promidžbe;
 - (d) kupac zahtijeva da dobavljač plati za oglašavanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koje provodi kupac;
 - (e) kupac zahtijeva da dobavljač plati za marketing poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koji provodi kupac;
 - (f) kupac dobavljaču zaračunava troškove osoblja zaduženog za opremanje prostorija koje se upotrebljavaju za prodaju proizvoda dobavljača.

Države članice osiguravaju zabranu trgovačkih praksi iz prvog podstavka točke (c) osim ako kupac prije promidžbe koju je sam pokrenuo navede razdoblje promidžbe i očekivanu količinu poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda koju treba naručiti po sniženoj cijeni.

3. Ako u situacijama iz stavka 2. prvog podstavka točaka (b), (c), (d), (e) ili (f) kupac zatraži plaćanje, kupac, ako to zatraži dobavljač, dobavljaču u pisanom obliku dostavlja procjenu plaćanja po jedinici ili ukupnog plaćanja, ovisno o tomu što je primjereno, te u mjeri u kojoj se to odnosi na situacije iz stavka 2. prvog podstavka točaka (b), (d), (e) ili (f) također u pisanom obliku dostavlja procjenu troškova za dobavljača i osnovu za tu procjenu.
4. Države članice osiguravaju da zabrane utvrđene u stavcima 1. i 2. čine prevladavajuće obvezne odredbe koje su primjenjive na sve situacije obuhvaćene područjem primjene tih zabrana, bez obzira na pravo koje bi se inače primjenjivalo na ugovor o isporuci među strankama.

Članak 4.

Imenovana provedbena tijela

1. Svaka država članica imenuje jedno ili više tijela koja na nacionalnoj razini izvršavaju zabrane utvrđene u članku 3. („provedbeno tijelo”) te obavješćuje Komisiju o tom imenovanju.

2. Ako pojedina država članica na svojem državnom području imenuje više od jednog provedbenog tijela, ta država članica imenuje kontaktnu točku i za suradnju među provedbenim tijelima i za suradnju s Komisijom.

Članak 5.

Pritužbe i povjerljivost

1. Dobavljači mogu uputiti pritužbe provedbenom tijelu države članice u kojoj dobavljač ima poslovni nastan ili provedbenom tijelu države članice u kojoj kupac za kojeg se sumnja da je provodio zabranjenu trgovačku praksu ima poslovni nastan. Provedbeno tijelo kojemu je upućena pritužba nadležno je za provedbu zabrana utvrđenih u članku 3.
2. Organizacije proizvođača, druge organizacije dobavljača i udruženja takvih organizacija imaju pravo podnijeti pritužbu na zahtjev jednog ili više svojih članova ili, ako je to primjereno, na zahtjev jedne ili više organizacija kao članova u slučaju udruženja takvih organizacija ako ti članovi smatraju da su pogođeni zabranjenom trgovačkom praksom. Druge organizacije koje imaju legitimni interes za zastupanje dobavljača imaju pravo na podnošenje pritužbi, na zahtjev pojedinog dobavljača i u interesu tog dobavljača, pod uvjetom da su takve organizacije neovisne neprofitne pravne osobe.

3. Države članice osiguravaju da, ako podnositelj pritužbe to zatraži, provedbeno tijelo poduzme potrebne mjere za primjerenu zaštitu identiteta podnositelja pritužbe ili članova ili dobavljača iz stavka 2. i za primjerenu zaštitu svih ostalih informacija u odnosu na koje podnositelj pritužbe smatra da bi otkrivanje takvih informacija bilo štetno za interese podnositelja pritužbe ili za interese tih članova ili dobavljača. Podnositelj pritužbe mora navesti sve informacije za koje zahtijeva da ih se tretira kao povjerljive.
4. Države članice osiguravaju da provedbeno tijelo koje primi pritužbu podnositelja pritužbe u razumnom roku nakon primitka pritužbe obavijesti o tome kako namjerava poduzeti daljnje mjere u vezi s pritužbom.
5. Države članice osiguravaju da, ako provedbeno tijelo smatra da ne postoje dostatni razlozi za postupanje po pritužbi, provedbeno tijelo podnositelja pritužbe u razumnom roku nakon primitka pritužbe obavijesti o razlozima za nepostupanje po pritužbi.
6. Države članice osiguravaju da, ako provedbeno tijelo smatra da postoje dostatni razlozi za postupanje po pritužbi, to tijelo u razumnom roku pokrene, provede i zaključi istragu u vezi s pritužbom.
7. Države članice osiguravaju da, ako provedbeno tijelo utvrdi da je kupac povrijedio zabrane iz članka 3., to tijelo od kupca zahtijeva da okonča zabranjenu trgovačku praksu.

Članak 6.

Ovlasti provedbenih tijela

1. Države članice osiguravaju da svako od njihovih provedbenih tijela raspolaže resursima i stručnim znanjem koji su potrebni za obavljanje njihovih zadaća te mu dodjeljuju sljedeće ovlasti:
 - (a) ovlast za pokretanje i provedbu istraga na vlastitu inicijativu ili na temelju pritužbe;
 - (b) ovlast za zahtijevanje od kupaca i dobavljača da dostave sve potrebne informacije kako bi se provele istrage u vezi sa zabranjenim trgovačkim praksama;
 - (c) ovlast da u okviru svojih istraga provode nenajavljene inspekcije na licu mjesta u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima;
 - (d) ovlast za donošenje odluka kojima se utvrđuje povreda zabrana utvrđenih u članku 3. i kojom se od kupca zahtijeva da okonča zabranjenu trgovačku praksu; tijelo se može suzdržati od donošenja takve odluke ako bi se tom odlukom mogao otkriti identitet podnositelja pritužbe ili bi se mogla otkriti bilo koja druga informacija u odnosu na koju podnositelj pritužbe smatra da bi takvo otkrivanje bilo štetno za njegove interese i pod uvjetom da je podnositelj pritužbe naveo te informacije u skladu s člankom 5. stavkom 3.;

- (e) ovlast za izricanje novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija ili pokretanje postupaka radi izricanja ili uvođenja novčanih kazni i drugih jednako učinkovitih sankcija te privremenih mjera protiv počinitelja povrede, u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima;
- (f) ovlast da redovito objavljuje svoje odluke donesene u skladu s točkama (d) i (e).

Sankcije iz prvog podstavka točke (e) moraju biti učinkovite, proporcionalne i odvraćajuće te se njima mora uzeti u obzir priroda, trajanje, ponavljanje i ozbiljnost povrede.

2. Države članice osiguravaju da izvršavanje ovlasti iz stavka 1. podliježe primjerenim zaštitnim mjerama u pogledu prava na obranu u skladu s općim načelima prava Unije i Povelje Europske unije o temeljnim pravima, uključujući u slučajevima kada podnositelj pritužbe zahtijeva povjerljivo postupanje s informacijama na temelju članka 5. stavka 3.

Članak 7.

Alternativno rješavanje sporova

Ne dovodeći u pitanje pravo dobavljača da podnesu pritužbe u skladu s člankom 5. i ovlasti provedbenih tijela u skladu s člankom 6., države članice mogu promicati dobrovoljnu uporabu učinkovitih i neovisnih mehanizama za alternativno rješavanje sporova, kao što je posredovanje, radi rješavanja sporova između dobavljača i kupaca u pogledu primjene nepoštenih trgovačkih praksi od strane kupca.

Članak 8.

Suradnja među provedbenim tijelima

1. Države članice osiguravaju da provedbena tijela učinkovito surađuju međusobno i s Komisijom te da si uzajamno pružaju pomoć u istragama koje imaju prekograničnu dimenziju.

2. Provedbena tijela sastaju se najmanje jednom godišnje kako bi raspravila o primjeni ove Direktive na temelju godišnjih izvješća iz članka 10. stavka 2. Provedbena tijela raspravljaju o najboljim praksama, novim slučajevima i novim događajima u području nepoštenih trgovačkih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima te razmjenjuju informacije, posebice o provedbenim mjerama koje su donijela u skladu s ovom Direktivom i o svojim praksama u vezi s provedbom. Provedbena tijela mogu donijeti preporuke kako bi se potaknula dosljedna primjena ove Direktive i poboljšala provedba. Komisija organizira te sastanke.
3. Komisija uspostavlja i održava internetske stranice kojim se omogućuje razmjena informacija između provedbenih tijela i Komisije, posebno u pogledu godišnjih sastanaka. Komisija uspostavlja javne internetske stranice na kojima se navode kontaktni podaci imenovanih provedbenih tijela i poveznice na internetske stranice nacionalnih provedbenih tijela ili drugih tijela država članica, a koje sadržavaju informacije o mjerama iz članka 13. stavka 1. kojima se prenosi ova Direktiva.

Članak 9.
Nacionalna pravila

1. Radi osiguravanja više razine zaštite, države članice mogu zadržati ili uvesti pravila usmjerena na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi koja su stroža od onih utvrđenih u ovoj Direktivi, pod uvjetom da su takva nacionalna pravila usklađena s pravilima o funkcioniranju unutarnjeg tržišta.
2. Ovom se Direktivom ne dovode u pitanje nacionalna pravila usmjerena na suzbijanje nepoštenih trgovačkih praksi koje nisu obuhvaćene područjem primjene ove Direktive, pod uvjetom da su takva pravila usklađena s pravilima o funkcioniranju unutarnjeg tržišta.

Članak 10.
Izvješćivanje

1. Države članice osiguravaju da njihova provedbena tijela objavljuju godišnje izvješće o svojim aktivnostima koje su obuhvaćene područjem primjene ove Direktive, u kojem se, među ostalim, navodi broj zaprimljenih pritužbi i broj pokrenutih ili zaključenih istraga tijekom prethodne godine. Za svaku zaključenu istragu izvješće sadržava sažet opis predmeta, ishoda istrage i, ako je to primjenjivo, donesene odluke, podložno zahtjevima u vezi s povjerljivošću utvrđenima u članku 5. stavku 3.

2. Do 15. ožujka svake godine države članice Komisiji šalju izvješće o nepoštenim trgovačkim praksama u odnosima među poduzećima u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima. To izvješće posebice sadržava sve relevantne podatke o primjeni i provedbi pravila iz ove Direktive u dotičnoj državi članici tijekom prethodne godine.
3. Komisija može donositi provedbene akte kojima se utvrđuju:
 - (a) pravila o informacijama potrebnima za primjenu stavka 2.;
 - (b) mehanizmi za upravljanje informacijama koje države članice trebaju slati Komisiji i pravila o sadržaju i obliku takvih informacija;
 - (c) mehanizmi za prijenos ili stavljanje informacija i dokumenata na raspolaganje državama članicama, međunarodnim organizacijama, nadležnim tijelima u trećim zemljama ili javnosti, podložno zaštiti osobnih podataka i legitimnim interesima poljoprivrednih proizvođača i poduzeća u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 11. stavka 2.

Članak 11.
Postupak odbora

1. Komisiji pomaže Odbor za zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda, osnovan člankom 229. Uredbe (EU) br. 1308/2013. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.
2. Pri upućivanju na ovaj stavak primjenjuje se članak 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.

Članak 12.
Evaluacija

1. Do ... [78 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] Komisija provodi prvu evaluaciju ove Direktive te Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija predstavlja izvješće o glavnim zaključcima te evaluacije. Tom izvješću prilažu se zakonodavni prijedlozi, ako je to primjereno.
2. Tom evaluacijom ocjenjuje se barem sljedeće:
 - (a) učinkovitost mjera provedenih na nacionalnoj razini čiji je cilj suzbijanje nepoštenih trgovinskih praksi u lancu opskrbe poljoprivrednim i prehrambenim proizvodima;

- (b) učinkovitost suradnje među nadležnim provedbenim tijelima te se, prema potrebi, u njoj utvrđuju načini za poboljšanje te suradnje.
3. Komisija se u izvješću iz stavka 1. posebice oslanja na godišnja izvješća iz članka 10. stavka 2. Komisija, prema potrebi, može zatražiti dodatne informacije od država članica, među ostalim informacije o učinkovitosti mjera provedenih na nacionalnoj razini i o učinkovitosti suradnje i uzajamne pomoći.
4. Do ... [30 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] Komisija Europskom parlamentu, Vijeću i Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija podnosi privremeno izvješće o stanju u pogledu prenošenja i provedbe ove Direktive.

Članak 13.

Prenošenje

1. Države članice do ... [24 mjeseca nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive] donose i objavljuju zakone i druge propise koji su potrebni radi usklađivanja s ovom Direktivom. One Komisiji odmah dostavljaju tekst tih mjera.

One počinju primjenjivati te mjere najkasnije ... [30 mjeseci nakon datuma stupanja na snagu ove Direktive].

Kada države članice donose te mjere, one sadržavaju upućivanje na ovu Direktivu ili se na nju upućuje prilikom njihove službene objave. Države članice određuju načine tog upućivanja.

2. Države članice Komisiji dostavljaju tekst glavnih odredaba nacionalnog prava koje donesu u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 14.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu petog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 15.

Adresati

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu

Za Europski parlament

Predsjednik

Za Vijeće

Predsjednik